

Проф. д.с.н. Михаил Мирчев

Дисциплина : **СОЦИАЛНА РАБОТА С ЕТНО ГРУПИ**

СУ-ФНОИ, 2-ри курс, избираема, Есен 2020

АНОТАЦИИ

на 10 видеолекции, качени в канала **Михаил Мирчев YouTube**

Лекциите са проведени дистанционно, съгласно указанията на Университета, чрез платформата ZOOM.

Качените тук лекции **не са редактирани**. Съкратени са само предихателни паузи от живото говорене. В това си качество те демонстрират **замисъла и подхода** на преподавателя, не се прикрива отворената **диалогична форма**, показват се спонтанните **реакции на студентите**.

Лекциите са въз основа на публични емпирични **статистически и социологически данни** – в част от случаите те са от **авторски изследвания** на преподавателя.

Практическото и прагматичното разглеждане на проблеми и казуси е въз основа на съответни **теории и методологически подходи**. Използвани са социологически теоретични модели и научни понятия, които са изучавани в 1-ви курс.

При проблематизиране на обекти в социалната работа и на конкретни ситуации, в които социалните работници следва да съумяват да постигат резултатност и ефективност в работата си, се **акцентира на културни особености** у различните етно-социални групи и общности. Акцентира се на съответните им **стереотипизирани поведенчески реакции**, на специфичните им групови и **общностни модели на мислене**, на **мотивациите им за интегритет** в обществото и към официалната култура в обществото, както и на **емоционалната им реактивност** и специфичния им **"социален характер"**.

В този курс е методически важно, че се обсъждат **практически примери и казуси**. Тава е както за да се осмисли чрез тях теоретичната основа на курса, така и за да се дават конкретни прагматични насоки на студентите, на които им предстои да излезнат "на терен" в своята професионална работа и би следвало грамотно и подготвено да се справят с конкретните ситуации.

Проблемните ситуации в работата "на терен" се обсъждат **винаги чрез нужната толерантност към специфичните** етно-групи и общности, към съответните малцинства и диаспори в България. Това **не означава да се премълчават** рискови черти и характеристики, нито да се замълчават рискови форми на поведение, както и да не се игнорират случаи на нежелание за интегритет, прояви на агресивност, и дори на цивилизационна изостаналост.

Това са много **деликатни неща**. Поради което в този курс те се обсъждат винаги с ясни **емпирични маркери** за знаенето на език и малограмотност, относно някои примитивни битови и хигиенни форми на живот, случаите на строги патриархални форми на семейно-родов и кланово-племенен "обществен строй", както и при форми на полово господство в семейството и общността. Но винаги, когато се обсъждат такива черти и характеристики се прави уговорката, че **не се обобщава абстрактно, а се визират определени части и под-общности** от съответните етно-групи и под-общности, от съответните квартални и селищни общности.

В този курс последователно се прилага нужният **диференциран подход и анализ**. На социалните работници им е **нужен реализъм** спрямо хората, с които им предстои да работят, спрямо средата, сред която ще се наложи да работят.

Тези лекции са **авторски продукт** на проф. Михаил Мирчев и са защитени от нормите на авторското право.

Тези лекции са **публични**.

В качеството си на публични те съответстват на демократичния императив за **достъп до информация, за гласност и публичност на всички важни за обществото неща**. Това е и неизменна част от академичната свобода и гражданското право родителите на нашите студенти да са осведомени какво и по какъв начин изучават техните деца в университета.

Тези лекции могат да се ползват от **по-широка аудитория**. Разглежданата проблематика предполага това поради своята актуалност, прагматично проблематизиране, разполагането си в полето на деликатни съвременни политики.

Такъв широк интерес към тези лекции е факт. Вижте високите **числа за гледаемост**.

Ако тези лекции бяха затворени единствено в тясната студентска аудитория, то числата щяха да са няколко 10-ки до няколко 100-тин гледания. А сега за повечето лекции става дума за хиляди гледания.

Между другото, нека се каже тук, че **извънредната здравна ситуация** през 2020 ни принуди към онлайн лекции. А възможността лекциите да се отворят към широка аудитория **превърща нашата академична работа в публичен факт**.

Това е допълнително благо за интересуващите се. Разбра се, че това е форма, позволяваща и провокираща **гражданска реакция** спрямо съдържанието на лекциите, спрямо методиката на обучаване, както и спрямо атмосферата в един "академичен час".

Лекция ПЪРВА – въвеждаща, обзорна.

ЩО е то СОЦИАЛНА РАБОТА?

КАКВО и с КОГО "работи" социалната работа?

Проф. д.с.н. Михаил Мирчев, есен 2020

Първа част.

Социалната работа е ПОМАГАЩА професия и дейности, предпазващи и ЗАКРИЛЯЩА хора в риск, изпаднали в беда и безпомощност, които са обект на злодейство и насилие.

Социалната работа се стреми да ОВЛАСТИ безпомощните, да ги изведе от състоянието им на ЗАУЧЕНА безпомощност.

Да култувира у тях социални УМЕНИЯ и социализираност, както и ПОЗИТИВИРАНЕ спрямо другите и общо спрямо обстоятелствата в жимота им.

ЕКИПНОСТ в социалната работа - в реалната среда.

Втора част.

Структура на БЕДНОСТ и реципрочна на благоденствието.

С четири равностойни компонента.

По МОДЕЛА на Световната банка от 90-те години.

Материална бедност-благоденствие.

Здравна и жизнеспособна бедност-благоденствие.

Образователно-културна бедност-благоденствие.

Интеграционна бедност-благоденствие.

Отпадане на единия компонент през 2010 г. Защо това? Защо тогава?

Спирала на обедняване и затъване в дълбока бедност и безперспективност.

Спирала на измъкване от дълбока бедност и безперспективност.

Спирала на натрупване на жизнен ресурс, на човешки капитал, на способност за успех в живота.

Социалната работа видяна и осмисляна през този комплексен модел за хората и живота им, за способността им да се спряват с живота, за състоянието им на безпомощност и отпускане в потока на деградирането.

БЕДност, но и ДЕКЛАСиране. Депресиращ страх и срам пред декласирането.

Висок минимален ПРАГ за нормалност в съвременните общества в полето на образователния ценз, дипломите, минималната гражданска образованост и култура.

Семейна ДИСРИМинация в някои общности на МОМИЧетата - оставяне под образователния обществен минимум, с една степен под момчетата.

"Здрав дух - в здраво тяло!" Въздействие върху хора, които сами увреждат своето здраве.

"Човек без корен!" Въздействие срещу самоизключването от човешка и социална среда, отказ от своите и своето.

Хората биват наказвани, ако в живота си са пропиляли даден им ресурс за благоденствие и за успех.

Трета част.

С КОГО работи социалната работа?

Със социално СЛАБИ, социално безпомощни. Но тук не се вторачваме само към дъното на пирамидата. Такива има и в средните и високите етажи на пирамидата.

С несигурни и ОБЪРКАНИ хора. Загубили адекватната си самооценка. Със смачкано достойнство.

С хора в КРИЗА. Особено, ако източникът на кризата е външен, лоши обстоятелства, нещастни събития. Основна задача е кризата да бъде възприета и като шанс, като възможност, като стимул, като път към нови неща и постижения.

Със застрашени от новите расови, религиозни, културни репресии и дискриминиране в Европа и Западния свят.

С хора и общности в ситуация на АСИМилиране или в процес на АКУЛТуриране.

Лекция ВТОра.

Социална работа с ЕТНО групи или МАЛцинствени общности,

с чужди ДИАспори или с ЯДРОто на нацията.

Работа с хора от дъното на пирамидата, но и от средните и високите ѝ етажи

Първа част.

Различната СЪЩНОСТ на "ГРУПА" и "ОБЩНОСТ".

Важно е да се разбере, за да се види различието в подхода при социална работа, когато се работи с гурап или с общност.

Съвместност на действието, поведението в групата. "Аз заедно с ДРугите нещо правим".

Социална принадлежност към общи качества и статуси, нагласи и отгоншиния при общностите. "Моите ДРуги са важни за Аз и за моя успех или беди в живота".

Важността на професията С.Р. в рисковата човешка среда, с голямо стресово натоварване.

Втора част.

Социална работа с "НАЦИОНАЛНИ" малцинства и "враждебни" ДИАСПОРИ.

МАЛЦИНСТВО, етническо-народностно - общност със свои особен език и култура, религия и традиция, стереотипи и ритуали.

"НАЦИОНАЛНО" малцинство - политическа формула, претенци за предоставяне и ползване на **колективни** граждански и политически права, вместо от индивидуални права, както е редно при демокрацията.

Трета част.

Специфика на ситуацията, когато се правят емпирични изследвания - при **еманципирана или подчинена жена**.

Специфика на С.Р. сред различни етно-културни общности. Напр. при **домашно насилие**.

Четвърта част.

ДИАСПОРА - специфика на тези малцинствени общности.

Политически термин, гражданска ситуация на общност под конфликтен политически натиск и злоупотреба с нея.

Раздвоените между Родината тук и "Истинската Родина" - в друга държава, при различна култура и религия, с враждебност към нашата държава, култура и нация.

Злоупотреба отвън с малцинствената общност тук, за да се прави "намеса във вътрешните работи", вкл. за да се предизвикват кризи. Чрез диаспората се провежда политика на **сегрегиране и противопоставяне**.

Искат ПРАВА, а всъщност искат **колективни/общностни ПРИВИЛЕГИИ** за себе си, вкл. над мнозинството, вкл. срещу приемащия народ и нация.

Искат и **пряка ЗАЩИТА** от страна на **чуждата/враждебна държава** - вкл. когато имат провокативно и скандално поведение спрямо тукашната култура и суверенитет.

Проблемът с **арабските "БЕЖАНЦИ" и незаконни ИМИГРАНТИ** - като ново малцинство в България. Което е принципно НЕсъвместимо с нашата култура и цивилизационно равнище.

Проблемът за **ТУРЦИТЕ като войно-любив народ**. Сегашни карти от Турция за завладяване на българска територия - съгласно концепцията на НЕООСМАНИЗМА от 2001.

В такава политическа среда и сред такива специфични общности - малцинствени, диаспорни - **С.Р. е още по-деликатна и усложнена професия и дейност.**

Пета част.

ЯДРО на нацията, българите-християни.

С.Р. сред общност с единен културен код.

Работи се по-спокойно и по-безрисково - без усложняващите 2-3-4-то ранище на социалните проблеми.

Шеста част.

С.Р. **не само с хора от дъното** на социалната пирамида. Но и от средните и елитните ЕТАЖИ. „Богатите също плачат!“

Благотворителност и социална помощ за бедните.

Социални услуги за богатите, средната класа и интелигенцията.

Позитивиране на хората от бизнеса.

Седма част.

Лична професионална ориентация на социалните работници към слой, с които успешно да се работи.

Работа не само със "социално слаби", но и с "клиенти" от заможните и привилегировани слоеве. Не е случайно разделянето на термините.

В единия случай се говори преди всичко за "социална ПОМОЩ" и хора социално слаби, докато в другия случай се говори преди всичко за "социална УСЛУГА" и "клиенти".

Помощ и услуга са доста различни неща, хора социално слаби и клиенти са различни неща.

Лекция ТРЕта.

ОБЕКТ на социалната работа - според СТРУКТУРАта на населението по ОБЩНОСТИ.

Промените в профила на социалната ПИРАМИДА от 1986 до 2019

Първа част.

Как е КОНСТРУИРАН този учебен КУРС ? Въпросник.

Две книги, от които трябва да се чете и подготвят въпроси.

Втора част.

Социалната ПИРАМИДА на ЦИГАНИТЕ/ромите в България - динамика на промяната от 1986 до 2019.

Смъкване на пирамидата надолу - към 2001. Като социален резултат от "новото общество" в България.

Сриване на пирамидата към 2011. След десетилетие на "европейска интеграция". Вижда се, че голямата социална катастрофа при циганите не е станала през 90-те. Те стават преобладаващо "бедни и изпаднали" едва след "европеизацията".

Леко **смекчен**, но по същество същият профил на пирамидата през 2019.

Социален характер на общността на 75% от циганите в България - като субективно следствие от обективния им социален профил и ситуация.

Трета част.

Профил на ПИРАМИДАТА на българите-християни - като ядро на нацията.

Към 1986 има 22% бедна работническа класа, заедно със 6% в дълбокото дъно на обществото. Всички други тогава са в "обществото на средната класа".

Резултатът от "новото общество" също е **смъкване на пирамидата** надолу. Трапецът се обръща надолу, вместо да е нагоре. Дълбоката бедност се увеличава 3 пъти.

Какво става след "европейското десетилетие" и след "американската криза" от 2008 ? Става **огромен срив** към критично дълбоката бедност. Това е болезнено и масово обедняване. В зоната на мизерията се оказват вече 10%.

Има чувствително **подобряване** към 2019. Но остават 35% в зоната на дълбока и критична бедност.

Четвърта част.

КЪДЕ по етажите на пирамидата да търсим и ще намерим ОСНОВНИЯТ КОНТИНГЕНТ на социалната работа?

Ниската бедна работническа класа - **прекариат**.

Дълбоката бедност - с риска от социално деградиране.

Зоните на **мизерията** - общностите в гетата, малките замиращи села.

Също и **обедняването по всички по-горни етажи** на пирамидата. Натрупване на несигурност и трудно поносими компромиси. Алкохол и наркотици. Авто-стрес, самоубийства, изолация, атомизъм. Невротична агресивност.

Специфичност на проблемите по различните етажи на социалната пирамида. Нужда от специален подход и методи в С.Р. по всеки от тях.

Пета част.

Разговор със студентите.

Подобрението през 2019 как ще продължи през 2020 или ще се обърне надолу и към лошо през 2021 ?

CoViD-19 ситуацията в Света през 2020 и 2021.

Икономически спад, криза, срив.

Сега вече "бедните" хора от България не могат да се спасяват чрез емигриране към "богатия" Запад. Дори ще започнат оттам да бъдат връщани, изтласквани да се завръщат в България.

Шеста част.

Вълната от "БЕЖАНЦИ", които навлизат в България, устремени към Европа.

Внасят ни ги от Азия и Трущия. Коко от тях ще **уседнат** в България?

Какъв е техният **профил на социалната пирамида**? Като на нашите цигани, или още по-злокачествен?

Сравняване с пирамидата на българските турци и на циганите.

Това е НОВО МАЛЦИНСТВО у нас. Като профил е подобно на гето-циганите. И е още по-злокачествено - доколкото е **ислямистски радикализирано**.

То е с фатално висока степен на **ЦИВилизационна НЕсъвместимост** спрямо нашата култура и традиция, към нашето законодателство и светски обществен ред.

ГЕТАТА на циганите у нас ще бъдат дублирани от арабски гета и ислямистки АНКЛАВИ.

Седма част.

ОБЩАТА КАРТИНА на малцинствата в България. Прогнозно разрастване до 2060.

Виж схеми ГСОПр и ВООО - намерете ги в сайта ми.

ЯДРОТО на нацията - като намаляваща част от цялото гражданско общество и населението.

Дял на отделните МАЛЦИНСТТВА в общата гражданска структура.

Дял на частите, които са опасна за нас и **агресивна ДИАСПОРА** - проЕРдоганова, проИслямска.

Свито, нормално или раздута демо ВЪЗПРОИЗВОДСТВО - на ядрото и на малцинствата.

ПОТУРЧВАНЕ на помаците.

Хитруване на ПОТУРЧЕНИТЕ цигани.

ОБЕКТ на социалната работа - концентриране на внимание, фондове, помощи към ЦИГАНИТЕ. Те са привилегировано малцинство. "Длъжни сте ни - давайте ни!"

Осма част.

ОБРАЗОВАТЕЛЕН ЦЕНЗ за не-гласуване.

Отнемане на гласоподавателно право на хора и общности с по-ниско от основно образование.

То е ЗАДЪЛЖЕНИЕ, а не е само право, според Конституцията ни от 1992 г.

Процент НЕГРАМОТНИ и МАЛОграмотни сред различните общности - 65% при циганите, 20% при турците, 10% при българите.

Рязко свиване на КОНТРОЛИРАНИЯ ВОТ - чрез този образователен ценз.

Изневеряване на КУЛТУРНИЯ КОД на нас, българите като просветен народ, като образоващ се народ.

Девета част.

Как С.Р. с тези нови контингенти мащинства и диаспори?

Как С.Р. с неграмотното население? Вкл. вече голям дял от младите хора.

Как С.Р. с изоставените възрастни хора? Те са основно сред българите-хирстияни.

Десета част.

Ще УМИРА ли българската НАЦИЯ?

При това критично свиване и остаряване на ядрото.

България възможно ли е да стане "еврейска държава"? Ако те, под 1%, владеят държавата и капитала, медиите и изкуството.

Ще стават СЪДБОНОСНИ НЕЩА !!!??

Лекция ЧЕТвърта.

ВПлитане или СЕГрегирание на МАЛЦИНСТВАТА. НОВИ внасяни малцинства.

Социална ДИСТанция между малцинства и мнозинство.

Професионално планиране степента на УСПЕХ. Професионално ПРЕГАряне и обратно позитивиране, супервизия.

Първа част.

ВПлитане или СЕГрегирание на МАЛЦИНСТВАТА в обществото, в нацията.

ТРИте основни варианта на отношения между МАЛцинствата и националното ЯДРО.

Виж: Схема ВООО.

Има малцинства, но без да претендират да са "национални", и не са активна гражданска диаспора.

Културна автономия на малцинствата, но без самосегрегирание и без противопоставяне срещу мнозинството.

Има социална и културна дистанция, но няма ксенофобия и агресивност.

Виж: Закон за исляма, Австрия, 2015.

Социална кохезия - културна и религиозна, класова и политическа, гражданска. Важен европейски термин!!!

Социална дистанция, която прераства в самоегрегирание, в отделяне и противопоставяне, във взаимна враждебност.

Втора част.

НОВИ внасяни малцинства, с радикален примитивизъм.

Арабски АНКЛАВИ на внасяните тук "бежанци" от Изтока и Трущия. Подобни на циганските гета - сиви зони като тях.

Това са СИВИ ЗОНИ с радикално различни морални и поведенчески норми - многоженство, традиционна педофилия, 9-годишни момичета за съпруги.

Подчинение до **РОБСКА зависимост на момичето и жената** - като традиция, и като практика.

Това са общности, чрез които в страната се **внося и генерира цивилизационен РЕГРЕС** и колективно БЕЗнаказано БЕЗзаконие. Поради драстична НЕсъвместимост с нас, като европейска високо развита цивилизация.

Трета част.

ЗАЩО държавата допуска това? Защо допуска МОМИчета да бъдат ПРОДАВНИ като "животни"?

Това не е феномен само в страни - бедни и периферни -- като България. Е феномен и в западните развити страни - Франция, Норвегия, САЩ.

Това е **феномен на така нар. "нова МУЛТИ културна нация"**. При нея държавата по същество престава да се опитва да интегрира такива радикално различни малцинства - оставя ги в тяхната **"абсолютна културна автономия"**, както и им предоставя съответни техни **"колетивни привилегии"**.

Става дума за сегашната СВЕТЛА и ТЪМНА страна на обществата. С.Р. най-често работи с тъмната част и страна в съвременните европейски и западни общества.

Няма прости и бързи решения, нито лесни мерки от страна на Властта. Нужна е комбинация от много неща.

И да **не се отстъпва** в тази политика. За да може - след често по-дълъг период от време - да се въздейства успешно на общността като цяло - а след това и при това условия, да може да се въздейства върху повече хора и семейства от тази общност.

Четвърта част.

Професионално планиране степента на УСПЕХ при всеки конкретен случай на С.Р.

Професионално ПРЕГАржане и обратно позитивизиране, чрез успешна професионална СУПЕРВИЗИЯ. Ре-мотивиране за активна и добра работа на отделните С.Р. и на екипите за С.Р.

Пета част.

Социална ДИСТАНЦИЯ.

Различният културен облик и традиция може да прераства във ВРАЖДЕБНОСТ, страх и ксенофобия.

Постигане на толерантност и взаимна УВАЖЕНИЕ - взаимно адаптиране, акултурация, вплитане в нацията. Шеста част.

Измерване на СТЕПЕН на социална дистанция, на близост и толерантност или на разделеност и враждебност.

Скала на Богардус. Кумулативна скала - всяка следваща стъпка и житейски вариант включва в себе си и предходните.

Отвореност и голяма толерантност спрямо расово и цивилизационно различните.

Параноя и ксенофобия, опит за самосъхраняване чрез агресивен ационализъм.

Структура на обществото - според горните два полюса в отношението към радикално различните етно-народностни общности.

Диагностициране на всеки конкретен случай и адекватен подход и методи за помощ и въздействие в С.Р.

Шеста част.

- "Малко трудно ще ги интегрираме ромите." - "Тогава си кърсете друг обект за успешна С.Р. - напр, млади бизнесмени, наркомани".

Наркоманите РАЗБИРАТ проблема си. И голяма част от ятх **биха ИСКАЛИ** да се върнат към нормалност. **НО нямат СИЛАта**, за да се справят.

АБСТИНЕНЦИЯ. Това е жестока индивидуална бариера при желание да се откажеш от психотропна зависимост.

Към 1989 имахме регистрирани само 1 100 наркомана.

Сега вероятно са над 200 000. Това е пряк резултат от "**новото щастливо** общество".

БЕДстието на наркоманията по Света. В нашите дискотеки и клубове. Това отново е черната страна на съвременните Европейски общества и реална действителност.

Лекция ПЕТа.

Социална работа с ГРУПИ и ОБЩности,
когато работим по конкретен ИНДИВИДУален случай.
Според авторска схема за ЧОВешки капитал –
откъм много науки, с интердисциплинарен подход.

Проф. д.с.н. Михаил Мирчев, есен 2020

Първа част.

Човекът прилича на хората около него - референтните групи влияят и негативно, понякога те въвличат и ПОВЛИЧАТ към лична беда.

ДИСТАНЦИРАНЕ, намаляване, отстраняване на негативното влияние откъм близките към човека с проблеми.

Предпазване на човека с проблеми от "злодейте" в близкото му обкръжение.

Само с пари и съвети като социална помощ не би могло да се помогне. Ако не се влезе вътре и не се повлияе благотворно човешката СТРУКТУРА.

Разговор със студентите.

Втора част.

Съобразяване и отчитане на ГРУПОВИТЕ НОРМИ в отношенията между хората и в поведението в конкретната човешка среда. Това по изучавания вече Емил Дюркем.

Провокиране на СЪДЕЙСТВИЕ от околните хора, за да се помогне на човека или групата, с който и която непосредствено се работи.

Проблемът с НАРКОМАНИТЕ и наркоманиите като групова норма и поведение.

Без съдействие от околните или отделяне от тях не би могло човек да бъде измъкнат и спасен. Дори при силна лична потивираност, натискът от страна на околните е много силен и дори репресивен, и човек се поддава - започва отново, потъва отново.

АГРЕСИВНОСТ на групата спрямо човек, който не споделя девиантна вътре-групова норма.

Комплексност в работата - помощта и закрилата - за да има успех работата по конкретен случай.

Трета част.

Всеки случай трябва да бъде внимателно и достоверно ИЗУЧЕН, диагностициран.

Какви са факторите и приципите? Какви са възможностите и ограниченията за работа?

Какви са средствата и условията за успешно въздействие?

СЪЧЕТАВАНЕ на форми на работа и ресурси.

Метод на "групова динамика". Джейкъб Морено.

Базиран е върху структура на отношенията в групата. Използват се закрепените роли към всеки член от групата.

Целта е осмисляне и промени в стереотипите в представите и рефлексите.

Методът се използва, първо, ДИАГНОСТИЧНО, а после и ТЕРАПЕВТИЧНО.

Разменят се ролите. Сменят се гледните точки. Осъзнава се критична ситуация през погледа на другия. Човек си задава въпроси за възможна и нужна своя лична промяна.

Признават се основания на другите в критична ситуация. Развива се чувство на толерантност и уважение към другите, както и самокритичност.

Лична преоценка. Ново отношение към другите. Развива се ЕМПАТИЧНОСТ.

Четвърта част.

КОМПЛЕКСНА СТРУКТУРА на човешкия капитал.

Схема по модел на Михаил Мирчев.

КУЛТУРЕН капитал.

ЗДРАВЕН и ГЕНЕТИЧЕН капитал.

ИКОНОМИЧЕСКИ и ИНСТИТУЦИОНАЛЕН капитал.

СИМВОЛЕН капитал, престижност, интегрираност, принадлежност, както и изключеност, социопатия, ...

Разговор със студентите.

Теоретичната схема и използването ѝ като практически метод в конкретна работа.
Интердисциплинарен подход в практическо действие.

Начин интервю за диагностициране на случай.

Лекция ШЕСТа.

**Два МЕТОДА от Джейкъб Морено – СоциомЕТРИЧЕН тест и психодРАМА.
ПРОБЛЕМИ на хора, групи и общности като ПРЕДМЕТ на социална работа.
Проблеми със себе си и с другите, с институциите и бюрокрацията.**

Проф. д.с.н. Михаил Мирчев, есен 2020

Първа част.

Два метода от Джейкъб Морено. Изследване на случай, но и с възможности за терапевтично въздействие.

СоциомЕТРИЯ - социометричен тест. Чрез тях се прави диагноза на вътре-групови отношения, относно вътре-груповата личностна и лидерска структура.

ПсиходРАМА. "Театър на спонтанността". За групова психична и ролева динамика. Може да се достигне до състояние на личностен катарзис - смислов, ценностен и монивационен, ролеви и поведенчески.

Втора част.

ПРЕДМЕТ на социалната работа с хора, групи и общности.

При проблем със СЕБЕ СИ.

При проблеми с идентичността, проблемен аз-образ, с културния образ и възприятие за самите себе си.

При проблем с ИДЕНТИЧНОСТТА в отношенията с другите и културно различните, с околните, както и с официални обществени морални и ценностни норми.

КООПеративност на етно-идентичността, на културната автономност и специфика. Силна и много силна навътре, сред своите. Слаба и дори скъсана спрямо другите и обществото.

САМОоценка - висока или ниска.

СамоХАРЕСВАща се примитивност и асоциалност.

ЕМАНЦИПИРАНО право на ЖЕНАта да се РАЗВЕЖДА - дори когато мъжът е добър като съпруг и партньорр КРЕПОСТническо право на жената да се разведе - но само ако мъжът е лош и драстично е нарушил общностните си отговорности и норми.

Проблем при **сврѣх-само-НАДценяване.**

Проблем при **сврѣх-само-ПОДценяване.**

Трета част.

Бариери пред пълноценно социално ИНТЕГриране на хора, групи и общности със своя радикално различна културна норма и самовъзприятие.

Отказ за своя толерантност към другите. НО с претенции за свръх-толерантност от страна на другите.

Стига се до двустранно СТИГматизиране. До изключване и самоизключване от интеграционния процес и съвместно живеене.

Четвърта част.

ОТВЕТНА културна РЕАКЦИЯ.

Тя може да бъде и предизвикано негативна и стигматизираща, понякога дори отменно дискриминативна. "Каквото повикало - такова се обадило".

Не е коректно във всички случаи на негативни предразсъдъци и дискриминационни нагласи да бъде обвинявано единствено мнозинството, само приемащия народ и култура, тенденциозно само националното ядро в националната държава.

Проблем с ИНСТИуциите.

Проблем със съвременната БЮРокрация.

Проблем в условията на ВСЕобща ДИГИТализация.

"Искам - не искам, искаме - неискаме". Това е хлъзгава плоскост в общия ракурс на **идеологизирана свръх-толерантност** към всякакви малцинствени общности, към нови етно-религиозни малцинства, към под-общности и групи с девиантно и рисково поведение.

Това е хлъзгава идеологизирана плоскост и в съвременното нео-либерално общество - доколкото на практика и то е задължаващо за много неща, забраняващо много неща, предразсъдъчно спрямо много неща - със свой силен идеологемен и ценностен, и политизиран догматизъм.

Степен на интегрираност в общата културна и институционална среда - като общност с удържана културна самобитност дори при висока степен на интегрираност, или като под-общности със силен поведенчески консерватизъм с ясна тенденция към самосегрегиране.

ПЕТ етажа на идентичност и интегрираност в общата културна и институционална среда.

При всеки конкретен случай в С.Р. трябва да се прави **адекватно изследване и оценка**, диагноза и реалистичен план за успех в работата - от гледна точка на тези пет етажа.

Пета част.

Разговор със студентите.

Шумните цигански сватби и недигитализираните периферни квартални магазини.

Тоталната дигитализация като форма на възрастова дискриминация.

Самотните и беззащитни възрастни хора - често те са изоставени и самотни.

Гражданско задължение при грешки на банкомати.

Обществената логика срещу личното използвачество.

Лекция СЕДма.

СРЕДствата за УСПЕХ в социална работа с хора, групи и общности.

ПЕТ НИВА на успех – по принцип и в конкретните случаи.

Проф. д.с.н. Михаил Мирчев, СУ-ФНОИ, есен 2020

Първа част.

Познание за спецификата на ОБЕКТА на работа – хора и групи, общности и подобжности.

Методики, психологически прийоми и поведенчески начини за конкретно ОПОЗНАВАНЕ.

Парите, чрез които може да се работи ефективно. Начини и размер на ФИНАНСИрането.

Втора част.

Система на/за социален ПАТРОНАЖ.

Общинска грижа и услуги. Или заплащане на таскава социална услуга.

Нормалност при изоставени стари хора.

Общуване с млади доброволци в старческите домове и центрове.

Пример от Израел.

Хуманност. Позитивирание. Енергийно зареждане.

Чрез такива форми за социална работа и благотворителност самите млади излизат от клопката на егоистичния индивидуализъм и заучената атомизираност. Използва се естествената у младите хуманност и благородство.

Зачестиха такива прояви в София и другаде в страната.

Пример с младите на Протестите (юли-септември 2020). Огромна част от тях не са "платени" или партийно ангажирани.

Участваха с обществен идеализъм и социален хуманизъм.

ЧОВЕЩИНА. Професията на социалните работници е заредена с човещина.

Но има и изкривени хора в тази професия. Бюрократизиране и бездушие.

Обслужване на антихуманни проекти и нови законово-административни практики.

ОТНЕМАНЕ на деца от родителите им. Без съдебна процедура. По травматичен начин.

Когато се вижда, че тези деца не са занемарени, то това е форма на съвременен фашизъм под алиби за държавна грижа за децата.

Трета част.

ЗАКОНЪТ в социалната работа и дейности.

Нужда от специално и детайлизирано законодателство.

У нас то е модерно европейско поне от 2001 г.

Сега се оказваме в по-добра кондиция в сравнение със западните страни – поради факта, че те са "по-напреднали" от нас, че са "по-либерални" от нас.

Четвърта част.

Подготовката на КАДРИ за сферата на социалните грижи и услуги.

Пета част.

Обобщение относно ПЕТте основни средства.

Разговор със студентите.

Шеста част.

До какви РЕЗУЛТАТИ в социалната работа?

Достигане до "ОВЛАСТЯВАНЕ" – специфичен и изключително важен професионален термин.

Измъкване от състояние на "ЗАУЧЕНА БЕЗПОМОЩНОСТ" – друг ключов термин.

Само при комбиниране на подкрепа отвън и лично усилие хората и общностите в беда биха могли да се измъкнат.

Седма част.

Избистряне на ИДЕНТИЧНОСТТА.

ИНТЕГРАЦИЯ въз основа на избистрена и свързваща с другите идентичност.

Как да стане ПРОИЗВОДИТЕЛЕН животът, сред другите, за обществото.

Чувството, че съм, че вече съм ПОЛЕЗЕН човек.

ВОЛЯ за продължаване към доброто, към истинска овластеност на хора и общности, които са били в безпомощност и беда, но са се измъкнали от блатото.

Лекция ОСМА.

Гражданска и социална ПИРАМИДА в България - към 2019.

Профил на ОБЕКТА на социалната работа, специфика на проблемите, специфичен подход и средства за помощ и социални услуги.

Проф. д.с.н. Михаил Мирчев, есен 2020

Първа част.

ОБЕКТът в конкретната социална работа.

Ориентираме се по етно-народностната структура на населението, в отделните селища и квартали. /Виж тук Лекция ВТОРА/

ЦИГаните по същество са "малцинство", докато българските **ТУРци** са "национално малцинство". Добре е да се прави разлика между двете определения и принадлежности. При част от турците нещата се усложняват още веднъж, ако те се изживяват като про-турска ДИАспора, със силно партизиране и политизиране.

Вече поне 20 години има натиск **ПОМаците**, българо-мохамеданите, да бъдат не само втори път ислямизирани и то в по-радикални форми, и по тази линия отново те да бъдат субективно турцизирани. И заедно с това да бъдат политизирани до нивото на ново и легитимирано "малцинство - национално малцинство" в България.

ЕВРеите в България. Като количествено минимална малцинствена гражданска общност. Но с огромна значимост във властта и бизнеса, в медиите и изкуството, във върха на социалната пирамида на гражданското общество в България. Традиция децата да се зареждат с огромен културен капитал за успех в живота.

АРМенците в България. Малцинствена гражданска и културна общност, позиционирана преди всичко в средната класа. Патриархално съхраняване на генетично-родова приемственост и чистота в общността. Оптимално съчетаване на висока степен на интегрираност към българската нация и заедно с това съхраняване на културната си самобитност.

Схема на ДВА прогнозни варианта - в перспективата на 2060 година.

Няколко науки, които съвместно и допълващо се описват реалната етно-народностна структура в обществото и държавата.

Втора част.

Авторска Схема ВООО.

Демонстрираща видовете отношения между обособените етно-народностни общности и националното гражданско и културно ядро в обществото.

Вариант ИНТегритет на малцинствата към нацията. С висока степен на социална вграденост, културно вплитане, както и с гражданска и политическа кохезия.

Вариант с ОТделени малцинства. С културна автономия, но без претенции за политическа и властова, селищна и регионална автономия.

Вариант с политическо СЕГрегирание. С културно и ценносно противопоставяне, до степен на враждебност. Като гражданска база за поддаване на сепаратистки политически програми.

Трета част.

Социалната ПИРАМИДА в България към 2019 година.

ЕЛИТИ. С разкъсана гражданска структура - поради отделянето на олигархична свръх-елитна група, която има и силни тенденции към кастовизиране.

СРЕДНА класа. Със смачкан и несигурен среден слой. С масов, но още по-несигурен и доста обеднял нисък слой. Със страх пред призрака на оцеляването, пред заплахата от декласиране.

РАБотническа класа. С висок слой, който е облагодетелстван и дори привилегирован. С нисък и социално смачкан слой на така нар. "прекариат" - "работещите бедни".

ДЪЛбока бедност и общности затиснати в архаични племенни форми на гето-мизерия.

Четвърта част.

СПЕцифика на С.Р. по различните етажи на социалната пирамида.

Пример с **домашно насилие** и жертви от него.

Пример с **наркомания** - като зависимост от психотропни вещества и като стил на живот.

Пример със **занемарени деца** - при бедните и мизерстващите, при работещите и претоварените, при елитните светски общности и под-общности.

Пример с **изоставените родители.**

Пример с **безработица.**

Слоеве и общности с **гражданска култура сами да си искат** социална закрила, да ползват социални услуги, съответна закрила и помощ.

Претенциозност спрямо институциите, въз основа на закона и гражданските права.

Пета част.

Обобщение относно С.Р. по всички основни етажи на социалната пирамида.

Социални услуги по горните етажи на социалната пирамида.

Пример със **СТЪПисване** пред новите възможности. Особени случаи за социална помощ и услуги.

Помощ и закрила по долните етажи на социалната пирамида.

Шеста част.

Разговор със студентите.

Лекция ДЕВета.

АКУлтуриране или АСИмилиране на етно групи и общности.

АДАптиране и ИНТегриране - четири стъпки и равнища в този социален процес.

Като предизвикателство в съвременната социална работа с етногрупи и общности с различна култура и стереотипи.

Проф. Михаил Мирчев, СУ-ФНОИ, есен 2020

Първа част.

АДАптиране и ИНТегиране на етно групи и общности, с различна културна нагласа и стереотипи, сред културната и поведенческата среда на приемащия народ и държава.

ЧЕТИРИ стъпки, равнища.

ВКЛЮЧВАНЕ. Да се преодолеят бариери. Особени проблеми при етно-културно капсулиране или при богаташки сиви зони. И в двата случая включването като социален нпроцес, подпомаган от социалната работа е твърде сложен и деликатен процес.

АДАПТИРАНЕ. Към психологическата и емоционалната, ценностната и културната среда и конкретна обстановка. С отворени сетива за другите. Със социална чувствителност.

ЕМПАтичност. АСЕРтивност. Всичко това е субективна предпоставка за способност за адаптиране към хората и средата в конкретните ситуации.

ИНТЕГРИРАНЕ. Да се стане част от ситуацията, от съвместната дейност и отношения, при социалното разпределяне на специфични роли и статуси. Чувство за ВЗАимна СИГурност - изключително важно.

УСТОЙЧИВОСТ на постигната адаптация и интегрираност - за продължителен период от време.

ДВУпосоност в тези 4 стъпки и равнища на включване, адаптиране и интегриране. Взаимна гъвкавост и компромисност, дипломатичност добронамереност.

Втора част.

КУЛТУРЕН ШОК при социална работа в драстично различна културна и поведенческа среда.

Като правило културните шокове са въз основа на радикално различна религия и вярвания, съответна етно-народностна традиция.

При трудна съвместимост между езиково-различни култури.

В случаи на драстично различни начини на живот, битови стереотипи, сексуални практики.

При драстично различни семейни форми, или при драстично различно отношение към младата девойка и жена, към майката и бабата, както и към децата в някои общности.

Трета част.

АКУЛТУРИРАНЕ и АСИМИЛИРАНЕ като още две фундаментални понятия и характеристики на социалния процес на интегриране на етно групи и общности в общата културна и поведенческа среда на приемащия народ и култура, на нацията и държавата.

Социалната работа между тези два културни и поведенчески полюса. Примери за акултуриране на българи в Германия и Кипър, в Южна Африка, в Бенин.

АСИмилиране като обратно на АКУлтуриране. Приобщаване чрез натиск и заплахи, под страх и чрез различни по-меки и по-драстични форми на насилие.

Четвърта част.

Припомняме **теорията на Емил Дюркем** за принципа за СОЦАЛНА СОЛИДАРНОСТ в желаното устойчиво и развиващо се общество и държава. От социология в 1-ви курс.

МЕХанична солидарност - и процесът на асимилиране.

ОРГанична солидарност - и процесът на акултуриране.

Пета част.

Разговор със студентите.

Лекция ДЕСета - тя е ОБОБщаваща, 12 септември 2020.

ЕТНизиране на социалните ПРОблеми и БЕДствия.

Специфични ПРОФИЛИ на различните етно-народностни общности и групи.

ТРИ групи по ЧЕТИри основни проблема и бедствия със съответни профили

Проф. Михаил Мирчев, СУ-ФНОИ, есен 2020

Първа част.

БЕДНОСТ и обедняване.

БЪЛГАРИТЕ обедняват масово в началото на Прехода, но преди всичко поради структурната безработица. Това е масова и шокова безработица и съпътстващо я обедняване. Огромно количество хора изведнъж се оказват ненужни на пазара на труда.

Съответно декласиране и загуба на гражданско достойнство.

Поразяването едновременно е и обективно, и субективно.

Изпадане на много хора в самота и безперспективност, вкл. в западащи селища.

ЦИГАНИТЕ обедняват също масово и шоково - при рязкото реформиране на икономиката и деиндустриализирането след 1990.

Едни от първите, които тогава биват освобождавани от заводите са циганите - но не защото са цигани, а защото повечето от тях са с ниско образование и малограмотност, без или с ниска квалификация. Тук нещата не бива да се подменят и изкуствено идеологизират.

Циганите преди 1989 г. бяха в мнозинството си трудово интегрирани. А след това върху тях бе стоварена масова безработица и изключване - това го направи политиката и държавата.

Обществото така тогава ги избута към полето на девиацията. Не всички, разбира се, но много от техните под-общности, много хора и семейства.

А това не е само изтласкване към масова безработица и дълбока материална бедност, но и към морална дезинтегрираност от обществото и държавата.

Това е обективен резултат, когато в процеса на икономически реформи заетите в държавата от близо 5 милиона пропадат до близо 3 милиона души.

Може да се обобщи, че **в процеса на тази "шокова терапия" на българското общество и икономика тогава, първата най-болезнена социална жертва на Прехода бяха Циганите** като етно-културно малцинство.

Втора част.

Социалното бедствие през десетилетието на европейско асоцииране на България - в приода от 2001 до 2011 г. Според самооценката на самите хора, не малко и различни общности тогава в различна степен се оказват в ролята на социална жертва на Прехода и на така нар. Ново общество в България.

Емпиричните данни за самооценката на хората чертаят една такава картина - тук отново няма никакво идеологизиране. Виждаме и обратното.

Защо някои народности **общности тогава не бяха завлечени** надолу от общата икономическа криза, не се поддадоха на общото масово обедняване, удържаха се далеч над нивата на дълбоката социална и материално-битова бедност?

Евреите, арменците, гърците в България.

Държавата ли е имала някакво по-специално отношение или те самите притежават такива качества и нагласи, че съумяват да се справят в условия на шокова криза и дори да се възползват от нея?

Трета част.

Труд в СИВАта икономика.

Житейската цена на съгласието на хората да работят в сивата икономика - след време ще са с по-ниски пенсии, сега им дават по-скромни банкови кредити.

ЧЕРната икономика. Кои общности, доколко и чрез какви конкретни фори се оказват засмукани от сивата и черната икономика в страната?

Всъщност, това е въпрос за наличната гражданска база на сивата и черната икономика.

Четвърта част.

Нео-Феодално КРЕПОСТничество в България.

Това е трети масов и болезнен граждански проблем, със специфични етно-народностни профили.

Разбира се, това е феномен не само в България. Той идва насам откъм САЩ, има своето битие в Англия, Франция, Италия.

Това е **феномен не само в света на Глобализацията**, но той сам по себе си като разрастване е **резултата от процеса на Глобализиране** вече 30 години.

Говорим за "човешки права" в днешното уж демократично общество, с уж високи хуманни стандарти и ценности. А на практика, всички тези феодално закрепостени хора, са **драстично обезправени**.

Колко са "крепостните селяни" сред българските турци днес, колко са в Кърджалийско?

Пета част.

Проблем **изоставени и занемарени деца** - етнизирание в специфични общности.

Профили сред общности на българските турци и циганите, на българите-християни, при руснаците и гърците в България.

Сред арабите в България.

Концентриране по видове селища и райони в страната.

Шеста част.

Етнизирание на проблемите с **влошено здраве**. Големи разлики в средната продължителност на живота, в детската смъртност по общности, и други подобни.

Седма част.

Проблем **инвалидност** по общности. Концентриране по вид и степен на инвалидност. Специфични общности като обект на социална работа.

Неграмотност и малограмотност.

Профили по общности при проблема **насилие над жени** в семейството.

Проблем **само-стигматизиране**. Като социално-психичен рефлекс или като начин за използване на държавни политики и фондове.

Проблем **изоставени и самотни възрастни хора**.

Проблемът **девиация и криминалност**. Ресоциализиране на затворници.

ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН РАЗГОВОР със студентите.

ДИФЕРЕНЦИРАН подход по всички тези проблеми в социалната работа.